

Prof. Dr. Laštovka:

K otázce místní působnosti župního zákona.

V poslední době byla probírána otázka, zda župní zákon vztahuje se i na Podkarpatskou Rus. Tak prof. Weyr ve svém Českosl. právu správním str. 129 a v »Juristen Zeitung« č. 11 z r. 1922 vytyká, že se zákonodárci přihodilo při zákonu župním »veliké nedopatření«. Z celého obsahu zákona, ze zvláštního ústavou zaručeného postavení Podkarpatské Rusi a z celého vzniku zákona župního lze prý s určitostí souditi, že se zákon župní na Podkarpatsku Rus vztahovati **nemá**, takže ustanovení nadpisu zákona, § 1. a zejm. uvádění Podkarp. Rusi v § 6. jsou nedopatřením.

Zdržlivější vyjádruje se prof. dr. Baxa v článku: »Zákon o župním zřízení a jeho nedostatky v České Revui« (vydaném jako zvláštní otisk v rozpravách a přednáškách státovědecké společnosti č. 6), podotýkáje, že v každém směru jest zákon župní v tomto směru velmi nejasný.

Po mém názoru se zákon župní na Podkarpatskou Rus zásadně vztahuje, některé detailní otázky jsou však vyhrazeny další úpravě.

To plyne z těchto úvah:

Podk. Rus má býti dle § 3 úst. listiny ve smyslu smlouvy ze dne 10. září 1919 č. 508-21 samosprávným územím, vypraveným nejširší autonomií. Bližší úprava byla vyhrazena zvláštním podrobnějším předpisům; jenom co do moci zákonodárné stanoveno, že se sněm usnází mezi jiným ve věcech místní správy a jiných věcech, jež by naň přenesly zákony Československé republiky; pokud jde o moc výkonnou, bylo vysloveno, že v čele Podkarpatské Rusi jest guvernér.

Jest samozřejmo, že bylo třeba mnohé zákony republikánské, jež se dotýkaly Podkarpatské Rusi, stylisovati velmi opatrně, aby zásady § 3 úst. listiny nebyly porušeny a nebylo prejudikováno budoucí ústavě Podk. Rusi.

To zejména platilo i o tak radikální změně organizace veřejné správy, jakou župní zákon inauguruje.

Tu vzházela první pochybná otázka, zda reforma župní nemá býti snad polkládána za organizaci místní správy a ponechána proto sněmu Podk. Rusi. Theorie francouzských i angli-

ckých právníků o pojmu »administration locale« není jednotná. Otázka ta byla posléze vzhledem k tomu, že úřady župní a okresní nastupují na místo starých úřadů župních i slúžnovských, jež z největší části sprostředkovaly správu státní, rozhodnuta tak, že nejde tu o místní správu a že tedy zřízení župní může a má být zákonem N. S. zavedeno pro celou republiku. Tomu odpovídá nadpis zákona a § 1, který mluví o republice Československé a uvedení Podk. Rusi v § 6.

Mnohem větší obtíže však vzbuzovaly otázky detailní a ukazovalo se, že je na ten čas nelze pro Podk. Rus rozřešiti, ježto nebylo jasno o tom, jaká bude ústava Podk. Rusi a zda by nebylo po případě vhodné zříditi v Podk. Rusi jenom jednu vel. župu a tu uvésti v užší spojitost s autonomií Podk. Rusi.

Proto bylo se spokojiti pouze s principem, že zřízení župní má platiti i v Podk. Rusi a úpravu určitých detailních otázek vyhraditi dalšímu jednání v souvislosti s budoucí ústavou Podk. Rusi, t. j. některá ustanovení župního zákona na ten čas obmeziti pouze na Slovensko.

Ustanovení ta jsou:

1. příloha A k § 2 zákona. Podk. Rus nebyla do přílohy úmyslně pojata, ježto v čas jednání o zákoně byla ještě vojensky spravována, z části cizím (rumunským) vojskem obsazena a nebylo rozhodnuto, zda bude zřízena župa jedna či několik.

2. § 9 zrušuje župy se všemi jich orgány puze na Slovensku; o zrušení žup v Podk. Rusi nemohlo býti nic ustanoveno, ježto nebylo rozhodnuto, kolik v ní bude nových žup a zda snad nebude účelno majetek dosavadních žup převésti na zemi Podk. Rus. Každá úprava by tu byla prejudikovala úpravě ústavy Podk. Rusi. Věc jest právně nyní taktová, že župy v Podk. Rusi, nezmění-li se § 9, potrvají i po zavedení zřízení župního, ale nebudou míti žádné působnosti (jež dle § 6 přejde na nové orgány župní) a žádných orgánů, ježto § 6 mluví o dosavadních orgánech v čase minulém (příslušela). Zůstaly by tedy župy, nezmění-li se § 9, jako pouhé subjekty majetkové asi v tomže postavení, jako bývalé různé fondy v správě zemí rakouských.

3. Rovněž § 10 nevztahuje se na Podk. Rus.

Zaměstnanci žup a slúžnovských úřadů byli již z největší části podle § 11 zákona ze dne 22. března 1920 č. 210 Sb. zák. a nař. vládním nařízením ze dne 27. července 1920 č. 476 Sb. zák. a nař. postátněni; ti nemnozí zbývající, ač-li by se snad nestali úředníky země Podk. Rusi, zůstali by zaměstnanci žup jako fondů, ale ve smyslu § 6 župního zákona podřízeni novým úřadům.

4. § 63 soustřeďuje župy na Slovensku v župní svaz. Župní svaz pro Podk. Rus byl by zbytečným, kdyby se byla uskutečnila pro celou Podk. Rus jedna župa.

5. § 99 upravuje dozor nad obcemi; pro Slovensko byl vydán zákon ze dne 30. června 1921 č. 241 Sb. zák. a nař. Podk. Rus

byla úmyslně vynechána, ježto bylo za to pokládáno, že úprava dozoru nad obcemi jest věcí místní správy, máležející do působnosti sněmu.

6. Rovněž § 12 omezuje se, pokud jde o jmenování členy, jen na Slovecko; byla-li by na Podk. Rusi zřízena 1 velžupa se župním zastupitelstvem a to převzalo i úkoly sněmu, bylo nemožno členy tohoto sněmu jmenovati.

Z toho se podává: Bylo úmyslem zákonodárcovým, župní zřízení provést i v Podk. Rusi. Poměry však nebyly ještě úplně vyjasněny, zejména co do území a co do otázky počtu žup. Zřídila-li by se jenom jedna župa, byla na snadě otázka, zda snad nebudě vhodno nebo nutno tuto velikou župu spojit s autonomií zemskou, zejména i pokud jde o jmění zrušených starých žup. Proto bylo nutno neprejudikovati budoucí ústavě Podk. Rusi. Lze ovšem nyní o tom uvažovati, zda by bylo výhodnějším zákon župní na Podk. Rus nevtahovati, či její i na Podk. Rus rozšířiti, ale v některých určitých směrech ponechati doplnění jeho budoucí zákonodárné úpravě ve shodě a souvislosti s projektovanou ústavou Podk. Rusi, ale na počátku r. 1920 a za tehdejších poměrů a směrů politických mezbylo řešení jiné, než jak bylo v zákoně provedeno.

Doc. Dr. Bušek:

Poměr státu k církvím ve Francii.

(Nástin přednášky, přednesené v »Právnické Jednotě v Bratislavě« dne 23. listopadu 1922.)

Zákonem z 9. prosince 1905 rozloučeny byly ve Francii cirkve od státu.

Článek 2. tohoto zákona prohlásil, že »republika neuznává, nepřítá ani nepodporuje žádného kultu«.

Tím přerušena jednota mezi církví a státem, restaurovaná po dočasné rozluce z r. 1795, Napoleonem I. r. 1801, a stát, neznající více církví, odkázal občany, aby k výkonu a podpoře svého kultu se organizovali na podkladě soukromoprávním.

Při každé rozluce se vyskytují tři zásadní problémy, s nimiž se stát musí vyrovnati.

Heslo rozluky jest pouze negativní. Znamená, že dosavadní spojení mezi státem a církvemi přestává. Stát nezná více církví. Zná jen občany a považuje náboženství za jejich soukromou záležitost.

Jakým způsobem však za rozluky se občané budou k výkonu a podpoře svého kultu organizovati, jak dalece jim jmění dosavadních církví bude ponecháno, v jaké míře budou moci k účelům kultovním nové jmění nabývati a jim volně nakládati, jakým způsobem kmečně stát opatří výchovu svých občanů, dosud o náboženský základ se opírajících, to vše jsou